

ÉJFÉLUTÁN HÉT PERC: MEGÁLL AZ ÓRA

A budai Pompei, a Regent-ház tragédiájának eddig ismeretlen hiteles részletei

Mit találtak eddig a romok között?

Vajda István

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

újságcikkek

Vajda István

Új Hírek

1948 V. 18

Regisztrációs

9.439

Hely:

Idő: 1945 / 1948

Személy:

Helyszám:

Budapest nyomda NV., Közp. városközség — 1896/50

A Regent-palota, amelynek romjai úgy vörösenek a Keleti Károly utca és Mártírok útja sarkán, mint valamikor a modern Pompei maradványai, — még mindig izgatja az emberek képzeletét. Legendák kelnek szárnyra halottairól és kincséről, történetek járnak szájról-szájra a bentrekedtek utolsó pillanatairól, a lapok szinte naponta közölnek új és új részleteket a felelőtlen ikerház titkairól s a bontási munkálatokat állandóan hatalmas tömeg nézi a Statisztika-kert köré vont kordonon túl. Szemtanúk visszaemlékezései és a hivatalos jelentések alapján az Új Hírek munkatársa most pontosan összeállította a Regent-ház tragédiájára vonatkozó hiteles adatokat s a bontási munkálatok során eddig előkerült „leletek” listáját:

Ezerkilencszáznegyvennégy januárjában a Széna-téri német parancsnokság több tonna löszert raktározott fel a Regent-palota üzlethelyiségeiben; a várososoltban, a Nemzeti Bank fiókjában, a kávéház konyhájában és barijában. A kettős beosztású óvóhelyen, amely Budapest legbiztosabb pincéje közé számított, körülbelül kétszázötven-kétszáz kilencven ember keresett menedéket.

A lakóknak fogalmuk sem volt arról, hogy a németek valósággal körülbástyázták őket középnéhez tűzérési lövedékekkel, aknákkal, páncéllökkel és kézigránatokkal.

Jó hangulatban voltak...

Január tizenegyedikén délután szovjet lövedékek áttörték a németek rőzsádombi állásait és a Bimbó-út és Budey László uca sarkán ásták be magukat, körülbelül kétszáz méterre a Regent háztól. Hű-

ner Ferenc cipőkereskedő, az egyik szemtanu, akinek leánya szintén az áldozatok között van, aznap este járt utoljára a Regent-palota óvóhelyén. A lakók aránylag jó hangulatban voltak.

A meglehetősen fényűzően berendezett pincében, ahová még a beesapódások zaja is alig alig hallatszott le, kényelmes karosszékek, bár-asztralkák, selyempaplanos heverők közt kártyáztak, beszélgettek, olvastak.

Rengeteg ital és ételmiszer volt, semmiben sem szenvedtek hiányt. Értéktárgyaikat részben maguknál tartották, részben pedig a két páncélszekrényben, a Nemzeti Bank és az óvóhely külön trezorjában helyezték el.

Több katonatiszt és magasállású állami hivatalnok is tartózkodott a pincében. A lakók közül jónéhányan reménykedően várták a német felmentő seregek érkezését, részleteikből sürün kinyalázták az óvóhely előterében csellengő nyilas katonákat.

Azok, akik a robbanás előtt az óvóhelyen jártak, csupán néhány személyre emlékeznek. Hűfner Ferenc leánya, férje, egy folyamórkapitány, dr. Bolla István nőgyógyász és felesége, egy tűzérőszakos, Szabados bankár és fiatal, szőke hölgyvendége, Gáti Béla, Makórol menekült MÁV tiszviselő, Kardos Aladár mérnök és családja tartózkodtak a robbanás előestéjén az óvóhely bejáratánál.

Éjtél tájban borzalmas esztanás ráta meg a környéket. A Regent-palota a levegőbe repült s a romok rázúdultak az óvóhely betonfüdemére.

A környék lakói szerint maguk a németek robbantották fel a löszraktárt, bár hallottuk azt a verziót is, hogy néhány másodperccel az órási

detonáció előtt repülőbomba csapott be a kávéház konyhájába. A mentést meg sem lehetett kísérteni. Három napig izzottak a romok s sűrű, vörös füstfelhő borította a környéket.

„Vártam pe...”

A bontási munkálatok megkezdése előtt néhányan megpróbálkoztak saját vállalkozású romexpedíciókkal eljutni értéktárgyaikhoz, vagy hozzátartozóik holttestéhez. A kísérletek kudarcba fulladtak. Egyedül Cseh György tancelnárnak sikerült egy kisebb kazettát kiásni a ház keleti frontján. A kazettában — amelyben ezüst csanakok, kések voltak — csupán megolvadt masszát talált. A szakértők véleménye szerint a robbanás pillanatában keletkezett iszonyú hőség minden értéktárgyat elpusztított és másodpercek törtrésze alatt végzett az óvóhelyen tartózkodókkal.

A bontási munkálatok során talált leletek eleinte ezt a fel-

Ki az első megtalált halott?

A két esontvázat közszemlére tették a rákoskeresztúri temetőben. Az első feltevés az volt, hogy dr. Bolla István és felesége holttestét találták meg, de a hozzátartozók nem tudtak bizonyosságot szerezni afelől, hogy valóban a nőgyógyász földi maradványait emelték-e ki a halálüregből? Megvizsgálta a két esontvázat az a fogorvos is, aki Bollaékat kezelte. Határozottan állítja, hogy nem a nőgyógyász a Regent-palota napvilágra került áldozata.

Eddig körülbelül tizen, tizetöten jártak kint az Új Köztemető halottsházában, de a két esontvázat senki sem ismerte fel hozzátartozóját. A romok között talált tárgyakat a II. kerületi közjegyző őrzi. Hivatalában mintegy 20-30 érdeklődő fordult meg, de a töltőtollat, grúrut, cigarettá-

terést bizonyították. Bátorok — egyösszeszúgorodott zongora kivételével — egyáltalán nem kerültek elő.

Hamutartó, vázatormelékek s a Regent-kávéház készletéből való elégett porcellánedények bukkantak először napvilágra.

Később elégettszerű levelezőlapot találtak, egyetlen elolvasható szó állt rajta: „...vártam, pe...”

Két héttel ezelőtt a Meini-ület helyén felfedezték a Nemzeti Bank páncélszekrényét. A páncélszekrényben valószínűleg nincsenek értékek, mert az ostrom első napjaiban átszállították azokat a bank Széll Kálmán-téri helyiségébe. A páncélszekrényt pünkösöd utáni kedden nyitják fel. A páncélszekrénytől nem messze, az úgynevezett „halálüregben” két karosszékben ülő esontváza bukkantak. A esontvázak mellett töltőtoll és illatszeres üveg hevert — teljes épségben.

A töltőtollat, amikor kipróbálták, irt!

A vizsgálat eddigi adatai elentmondanak egymással. Az egyik vélemény szerint a két ismeretlen áldozat azonnal meghalt, a másik viszont azt igyekszik bizonyítani, hogy a karosszékben ülő férfi és nő valószínűleg levegőhiány következtében, jóval a robbanás után vesztette csak el eszméletét és a halál oka széndioxidmérgezés volt. A töltőtoll, a kölnisüveg és a BS monogrammos gyűrű mindenesetre amellett szól, hogy a robbanás nyomán keletkezett hőség nem pusztította el mindenütt az értéktárgyakat.

tárcát, hamutartót, edényeket sem vallotta magáénak, vagy hozzátartozójának senki.

Kérdésünkre a bontásvezetőség elmondotta, hogy az óvóhely feltárására csak június első hetében kerül majd sor.

Valószínű, hogy addig újabb áldozatokat nem találnak, ha csak azoknak a holttestét nem, akik a robbanás előtt néhány perccel az óvóhely előterén át a lépcsőház lejárójába mentek ki cigarettázni. Ezzel egy időben hozzák felszínre az óvóhely páncélszekrényét is.

Szombaton reggel az egyik leszakadt körörmű kockái alatt ébresztőórára bukkantak a munkások. A számlap s a mutatók épségben vannak. Az óra éjfél után hét perccel állt meg...

Vajda István.